

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

БАКАЙ ДМИТРО ОЛЕКСІЙОВИЧ

УДК 342.95(477):665.62

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ У НАФТОГАЗОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

12.00.07 — адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

А в т о р е ф е р а т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
Гаращук Володимир Миколайович,
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, професор
кафедри адміністративного права, член-кореспондент НАПрН України.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Музичук Олександр Миколайович,
Харківський національний університет внутрішніх
справ, начальник факультету підготовки фахівців для підрозділів слідства;

кандидат юридичних наук, доцент
Гришина Наталія Вікторівна,
Харківський національний університет імені
В.Н. Каразіна, доцент кафедри державно-правових дисциплін Юридичного
факультету.

Захист відбудеться «19» червня 2015 р. о 10 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.01 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого (61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70).

Автореферат розісланий «18» травня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. Ю. Шепітько

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливою передумовою існування та розвитку будь якої демократичної держави є наявність розвинутої та ефективної системи державного контролю, у тому числі й у нафтогазовому секторі. Не є виключенням й Україна. Цей сектор входить до складу паливно-енергетичного комплексу України та становить його домінуючу частину. Не зважаючи на певну самостійність, контрольна діяльність у паливно-енергетичному комплексі тісно пов'язана з контролем в інших (супутніх) галузях. Мається на увазі, що контролюватися мають усі явища та етапи – від розвідування покладів нафти та газу, видобування, зберігання, транспортування – до реалізації нафти, газу та продуктів її переробки. Держава повинна отримувати повну інформацію про реальний стан у нафтогазовому секторі, аналізувати проблеми його розвитку. Це дасть змогу своєчасно корегувати суспільні відносини шляхом удосконалення нормативних актів, організаційних прийомів та заходів. Ефективний контроль – запорука здійснення ефективної державної енергетичної політики.

Не зважаючи на істотну значущість для держави нафтогазового сектора в сучасній юридичній науці практично відсутні прикладні розробки з проблем організації та здійснення державного контролю у сфері нафтогазового сектору, науково обґрунтованих рекомендацій, наукової та методичної літератури з цих питань. Все це не сприяє підвищенню ефективності протидії правопорушенням у нафтогазовому секторі України.

Доречно звернути увагу, що у цей час актуальними є наступні питання: теоретичні дослідження сутності та особливостей повноважень органів контролю в нафтогазовому секторі, визначення прогалин та недоліків у їх практичній роботі, характеристика особливостей суспільних відносин, що виникають у нафтогазовому секторі, опрацювання пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення реалізації державного контролю. За цих підстав пропоноване дисертаційне дослідження може скласти основу для розуміння юридичної природи державного контролю в нафтогазовому секторі України та практичного вдосконалення діяльності органів контролю.

Теоретичним і практичним підґрунтям дослідження зазначених проблем стали роботи відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, Е. П. Андрюхіної, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, А. С. Васильєва, Ю. О. Волошина, В. М. Гаращука, В. В. Галуцька, Н. В. Гришиної, С. Т. Гончарука, В. М. Горшенєва, Т. Є. Кагановської, С. В. Ківалова, Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, В. В. Конопльова, О. Є. Користіна, С. О. Кузніченка, Є. Б. Кубко, О. В. Кузьменко, В. І. Курила, В. В. Малькова, Н. П. Матюхіної, В. В. Мартиновського, О. М. Музичука, В. Я. Настюка, А. О. Селіванова, М. С. Студенікіної, В. Я. Тація, М. М. Тищенко, Ю. С. Шемшученка та ін. Вказані науковці зробили вагомий внесок у дослідженні питань контролю в державному управлінні, але важливі питання державного

контролю в нафтогазовому секторі залишилися поза їх увагою.

Окремі правові аспекти (кримінальні, кримінологічні, цивільні), пов'язані з функціонуванням нафтогазового сектору частково досліджувалися в роботах О. Г. Благова «Попередження злочинів, що вчиняються у нафтогазовому комплексі», С. О. Константінова «Попередження злочинів економічної спрямованості, що здійснюються при транспортуванні нафти та нафтопродуктів», О. М. Котовенка «Кримінальна відповідальність за пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопроводів», Ю. О. Левченка «Запобігання злочинам, що вчиняються у нафтогазовому комплексі України», С. О. Лисенка «Кримінологічна характеристика та профілактика злочинів проти власності в нафтогазовому комплексі», О. В. Мажнікова «Попередження економічних злочинів, що здійснюються в нафтогазовому комплексі», Н. В. Свердюкова «Кримінологічні проблеми екологічних злочинів в нафтогазовій галузі», Ю. А. Слюсаренка «Правовий статус юридичних осіб нафтогазового комплексу України (цивільно-правові аспекти)», О. А. Солов'йова «Кримінально-правові та кримінологічні заходи протидії злочинам, що вчиняються на споживчому ринку в галузі обігу нафтопродуктів», В. А. Шепель «Розслідування крадіжок нафтопродуктів, що здійснюються при їх зберіганні та транспортуванні» тощо.

Водночас при всій значущості перелічених та інших наукових праць на сьогодні все ж таки відсутні комплексні дослідження адміністративно-правового характеру питань державного контролю у нафтогазовому секторі України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана на кафедрі адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого відповідно до цільових комплексних програм «Права людини та проблеми організації і функціонування органів державної влади і місцевого самоврядування в умовах становлення громадянського суспільства» на 2006-2010 рр. (державна реєстрація № 0106U002285) та «Конституційно-правові проблеми забезпечення верховенства права у функціонуванні механізму публічної влади в Україні» на 2011–2015 рр. (державна реєстрація № 0111U000966). Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого 21.12.2007 р. (протокол № 4).

Мета і задачі дослідження. Метою дослідження є з'ясування та окреслення особливостей державного контролю в нафтогазовому секторі України, юрисдикційних повноважень органів контролю, розробка пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення контрольної діяльності органів контролю за діяльністю нафтогазового сектору України.

Відповідно до поставленої мети, у дисертації визначено такі головні завдання:

- виявити особливості суспільних відносин, що виникають у нафтогазовому секторі та є об'єктом державного контролю;
- з'ясувати принципи, форми та методи контролю в нафтогазовому секторі;

- визначити сутність та особливості повноважень органів контролю в нафтогазовому секторі;
- визначити причини виникнення порушень у нафтогазовому секторі;
- виокремити контрольні повноваження державних органів щодо протидії порушенням у нафтогазовому секторі;
- сформулювати основні напрями координації діяльності державних органів при здійсненні контролю в нафтогазовому секторі.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають і здійснюються в процесі контрольної діяльності в нафтогазовому секторі України.

Предмет дослідження становить державний контроль у нафтогазовому секторі України.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є сукупність таких методів наукового пізнання, як діалектичний, формально-юридичний, логічний, статистичний, порівняльно-правовий та інші.

На всіх стадіях опрацювання теми використовувався метод матеріалістичної діалектики з метою з'ясування сутності досліджуваних відносин, закономірностей та особливостей її функціонування. Методи аналізу й синтезу застосовувались при вивченні теоретичних та практичних проблем здійснення державного контролю в нафтогазовому секторі України. Застосування формально-логічного методу дозволило сформулювати поняття державного контролю в нафтогазовому секторі України, а також аргументувати висновки щодо оптимізації діяльності органів контролю. Системний та функціональний підходи дали змогу дослідити систему органів, що здійснюють державний контроль у нафтогазовому секторі, вивчити сутність та особливості їх повноважень. Порівняльно-правовий метод вжито при вивченні нормативних актів, що втратили чинність у порівнянні з діючими, а також завдяки йому розкрито недоліки правового регулювання окремих органів контролю. Формально-юридичний метод застосовувався при розробці рекомендацій щодо удосконалення організаційно-правового забезпечення контролю в нафтогазовому секторі.

У науковій роботі проаналізовано праці представників вітчизняної та зарубіжної науки різних історичних періодів у галузі теорії держави і права, адміністративного, кримінального права, кримінології та інших юридичних наук, теоретичні дослідження і висновки яких дали змогу змістовно висвітлити більшість аспектів дисертаційного дослідження.

Нормативну та емпіричну основу дослідження склали Конституція України, закони України, інші нормативно-правові акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, накази й інструкції центральних органів виконавчої влади, що регулюють відносини в нафтогазовому секторі України, а також практика застосування чинного законодавства з регламентування державного контролю у зазначеній сфері.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є однією з перших у вітчизняній

юридичній науці комплексних наукових праць, в якій з'ясовуються особливості державного контролю в нафтогазовому секторі, юрисдикційні повноваження органів контролю, обґрунтовуються нові наукові положення і пропозиції щодо вдосконалення законодавства в розглядуваній сфері суспільних відносин.

Основні теоретичні положення, висновки та рекомендації, що становлять авторську концепцію і відображують новизну дисертаційної роботи, є такі:

уперше:

- визначено особливості державного контролю в нафтогазовому секторі України як різновиду державного контролю, що поєднує як ознаки загального характеру, так і специфічні властивості;
- обґрунтовано розмежування понять «нафтогазова галузь», «нафтогазовий комплекс» та «нафтогазовий сектор»;
- державний контроль у нафтогазовому секторі розглянуто як об'єктивно зумовлену діяльність уповноважених на те державних органів, їх посадових осіб, що полягає у спостереженні, аналізі, перевірці об'єктів контролю, здійснюючих пошук, розвідку, видобування, зберігання, транспортування, переробку, реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, й спрямована на запобігання, виявлення та припинення дій, що суперечать встановленим державою нормам, приписам і стандартам функціонування нафтогазового сектору України;
- обґрунтовано доцільність розробки та запровадження Правил охорони об'єктів нафтогазової галузі України та внесення низки змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення;

удосконалено:

- класифікацію правопорушень, що виникають у нафтогазовому секторі, залежно від об'єкта посягання;
- визначення поняття «причини правопорушень, що виникають у сфері нафтогазового сектору», під якими слід розуміти сукупність явищ об'єктивного та суб'єктивного характеру, в результаті взаємодії яких створюється комплекс соціально негативних дій, що посягають на нормальне функціонування нафтогазового сектору України;
- класифікацію засад організаційно-правової складової системи суб'єктів державного контролю у сфері нафтогазового сектору України та класифікацію контрольних повноважень державних органів щодо протидії порушенням;

набули подальшого розвитку:

- теоретичні положення щодо розуміння та визначення суспільних відносин у нафтогазовому секторі України як об'єкта державного контролю;
- класифікація принципів державного контролю у сфері нафтогазового сектору, до яких належать: законність, об'єктивність, неупередженість, незалежність, компетентність, плановість,

системність, гласність, офіційність, допомога підконтрольній структурі у виправленні помилок, політична неупередженість тощо.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що сформульовані в дисертації висновки, пропозиції й рекомендації є певним внеском у теорію адміністративного права і можуть бути використані при вдосконаленні чинного законодавства України. Деякі положення, викладені в роботі, є дискусійними і можуть стати підґрунтям для подальших наукових розробок.

Положення й висновки, запропоновані в дисертації, можуть бути використані:

– у навчальному процесі вищих юридичних закладів освіти – при підготовці навчальних програм, відповідних курсів та спецкурсів, написанні підручників і навчальних посібників з курсу «Адміністративне право», спецкурсу «Державний контроль в управлінні», у науково-дослідницькій роботі студентів;

– у науково-дослідницькій сфері – в процесі подальшого дослідження теоретико-правових питань, пов'язаних з визначенням особливостей державного контролю у сфері нафтогазового сектору України;

– у нормотворчості – при опрацюванні проектів нормативно-правових актів, проведенні систематизації адміністративного законодавства, а також для забезпечення ефективної реалізації норм адміністративного права.

Апробація результатів дослідження. Положення дисертаційної роботи обговорювалися й були схвалені на засіданнях кафедри адміністративного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Окремі положення й пропозиції, висвітлені у дисертаційному дослідженні, доповідались на 2-х міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасні тенденції розвитку національного законодавства України» (Київ, 2011 р.) та «Наука та освіта: історія, тенденції, перспективи» (Донецьк, 2013 р.).

Публікації. Основні висновки, теоретичні положення й рекомендації дисертації містяться у 7 публікаціях, з яких 5 статей опубліковано у фахових наукових виданнях, у тому числі 1 стаття – у міжнародному фаховому виданні, та тезах 2-х доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Структура роботи. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, що містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи становить 231 сторінку, у т.ч. основного тексту – 191 сторінку. Список використаних джерел налічує 326 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначаються її зв'язок з науку

планами та програмами, мета і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, наводяться дані щодо апробації результатів дисертації та публікації.

Розділ 1 «Сутність державного контролю у нафтогазовому секторі України» присвячено характеристиці поняття, принципів, основних методів та форм державного контролю в нафтогазовому секторі України.

У підрозділі 1.1 «Поняття та сутність державного контролю в нафтогазовому секторі України» на підставі загальнотеоретичних положень про державний контроль, аналізу нафтогазового сектору як об'єкта державного контролю надано дефініцію «державний контроль в нафтогазовому секторі України» як об'єктивно зумовлену діяльність уповноважених на те державних контролюючих органів, їх посадових осіб, сутність якої полягає в оперативному втручанні у діяльність суб'єктів господарювання, здійснюючих пошук, розвідку, видобування, зберігання, транспортування, переробку, реалізацію нафти, газу, продуктів їх переробки задля перевірки, аналізу, спостереження за їх функціонуванням, отримання об'єктивної та достовірної інформації про стан законності та дисципліни на них, про причини та умови, що сприяли порушенням правових норм, приписів, стандартів, та для застосування, у разі потреби, заходів примусу до осіб, винних у порушенні чинного законодавства, а також поновлення законності і дисципліни на підконтрольних об'єктах нафтогазового сектору України.

Говорячи про функціональне призначення державного контролю у сфері нафтогазового сектору, зазначається, що він дозволяє: отримувати значний обсяг оперативної та достовірної інформації про стан справ, відповідність діяльності підконтрольних об'єктів, дотримання та правильності застосування норм законодавства; надавати підконтрольним об'єктам обов'язкові для виконання вимоги щодо усунення виявлених недоліків; застосовувати заходи державного примусу; притягати до відповідальності винних у виявлених порушеннях осіб; вживати заходів щодо попередження порушень законності та дисципліни; встановлювати причини та умови, які сприяють порушенню вимог правових норм; здійснювати спостереження за функціонуванням відповідного підконтрольного об'єкту тощо.

Обґрунтовується доцільність прийняття Закону України «Про державний контроль у нафтогазовому секторі», в якому необхідно визначити правові, економічні та соціальні основи організації його здійснення за користуванням нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням, переробкою та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки; закріпити поняття державного контролю в цій сфері, систему контролюючих суб'єктів, форми, методи їх діяльності, особливості застосування закону, фінансування та матеріально-технічне забезпечення спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері державного контролю в нафтогазовому секторі; відповідальність за порушення вимог даного закону тощо.

У підрозділі 1.2 «*Принципи державного контролю в нафтогазовому секторі України*» зазначається, що державний контроль, як один з основних засобів дотримання законності й правопорядку в нафтогазовому секторі, є частиною адміністративно-процесуальної діяльності держави, яка характеризується певними особливостями, втіленими в існуванні відповідного організаційно-правового механізму такого контролю, фундаментальним елементом якого постають відповідні принципи його здійснення. У зв'язку з цим досліджуються теоретичні аспекти принципів державного контролю у зазначеній сфері.

Оскільки такий контроль є важливим напрямком державного контролю взагалі та складовою державного управління, то на нього розповсюджуються загальні й спеціальні принципи. Формулюючи принципи державного контролю в нафтогазовому секторі, необхідно виходити з того, що першоосновою будуть загальні принципи державного контролю, разом з чим необхідно враховувати особливості контролю, зумовлені специфікою його об'єкту.

До загальних принципів державного контролю у нафтогазовому секторі віднесено принципи: законності; об'єктивності; неупередженості та незалежності; компетентності; плановості; системності; гласності; офіційності; допомоги підконтрольній структурі у виправленні помилок; спеціалізації; науковості; повноти, оперативності, систематичності, комплексності, концентрації; політичної неупередженості, відповідності заходів впливу, що застосовуються до порушників, вчиненим правопорушенням; а також принцип відповідальності контролюючого органу перед державою і підконтрольною структурою за об'єктивність контролю. До спеціальних принципів віднесено принципи раціонального використання нафтогазоносних надр; пріоритету вимог екологічної безпеки у використанні нафтогазоносних надр над економічними інтересами, а також повного відшкодування шкоди, заподіяної довкіллю внаслідок порушення законодавства, регулюючого діяльність у нафтогазовому секторі.

Наголошується на необхідності їх закріплення у змісті законодавства, безпосередньо регулюючому основні засади здійснення державного контролю у нафтогазовому секторі України.

Підрозділ 1.3 «*Методи та форми державного контролю в нафтогазовому секторі України*» присвячений розгляду таких важливих елементів державного контролю, як методи та форми його здійснення.

Досліджуючи питання визначення та співвідношення методів та форм державного контролю у нафтогазовому секторі, методи державного контролю визначаються як тактичні прийоми, способи здійснення органами державної влади, їх посадовими особами повноважень, що охоплюються їх контрольними функціями з метою необхідного впливу на підконтрольний об'єкт. Ураховуючи те, що методи контролю залежать від органів державної влади, які провадять контрольні дії, їх поділено на загальні та спеціальні.

До загальних методів державного контролю віднесено примус та переконання, методи

адміністративного та економічного впливу. Метод переконання полягає у правовому пропагуванні, поясненні сутності законів, правової політики, постійному інформуванні про стан справ у нафтогазовому секторі, стимулюванні ініціативи громадськості при наданні правоохоронним органам допомоги у забезпеченні дотримання законності та дисципліни органами контролю, поширенні позитивного досвіду в боротьбі з порушеннями у нафтогазовому секторі та ін. Примус, як метод державного контролю, застосовується лише на підставі чинного законодавства, у межах та у встановлений законодавством порядок, і лише тоді, коли застосування методу переконання не дало позитивного результату.

До спеціальних методів державного контролю у досліджуваній сфері належать моніторинг; метод видання наказів, розпоряджень, доручень; розгляд документації; впровадження досягнень науки та вітчизняного і зарубіжного досвіду тощо.

Форму державного контролю у нафтогазовому секторі визначено як зовнішній прояв змісту контрольної діяльності органів державної влади в їх конкретних контрольних діях, обумовлених повноваженнями, які встановлені Конституцією України, законами, що визначають порядок контрольної діяльності та її юридичні наслідки. Формами державного контролю у сфері нафтогазового сектору є перевірка, інспектування, ревізія, спостереження, експертиза, ліцензування.

Зазначено, що досягнення ефективності державного контролю в нафтогазовому секторі можливо лише при чіткому визначенні функцій органів контролю, розмежуванні їх повноважень, функціонуванні системи координації їх діяльності та при встановленні форм і процедур їх взаємодії.

Розділ 2 «Система і повноваження органів, що здійснюють контроль у нафтогазовому секторі України» присвячено характеристиці сутності та особливостей повноважень органів контролю в нафтогазовому секторі України, аналізу повноважень державних органів щодо протидії порушенням у нафтогазовому секторі України, дослідженню питань організаційно-правового забезпечення та координації діяльності державних органів при здійсненні такого контролю, а також забезпеченню законності і дисципліни у діяльності цих органів.

У підрозділі 2.1 «Сутність та особливості повноважень органів контролю в нафтогазовому секторі України» наголошено, що ефективність здійснення державного контролю в нафтогазовому секторі значною мірою залежить від наявності оптимальної й дієвої системи державних органів, наділених відповідними контрольними повноваженнями. Саме специфіка завдань, що стоять перед різними державними органами, і зумовлює особливе їхнє місце в державному апараті, визначає множинність видів державного контролю.

Система державного контролю в нафтогазовому секторі є складним утворенням, що включає в себе багато органів залежно від місця контролю в їх діяльності. Таким чином, всі органи

державного контролю у нафтогазовому секторі поділено на дві групи: 1) органи загального контролю – всі державні органи, які здійснюють контроль як загальну функцію управління в межах своєї основної діяльності (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України); та 2) органи спеціального контролю, для яких контроль займає основне місце в їх діяльності (Міністерство екології та природних ресурсів України, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, Державна служба гірничого нагляду та промислової безпеки України, Державна служба геології та надр України, Державна інспекція України з питань захисту прав споживачів, Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України тощо).

Зроблено висновок про дублювання функцій Держгірпромнагляду та Держгеонадра при здійсненні державного гірничого нагляду. Наголошено на доцільності внесення змін до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність цих органів, для розмежування їх контрольних повноважень.

Перспективним видається вирішення завдання впорядкування законодавства про державний контроль у нафтогазовому секторі шляхом ухвалення спеціального Закону України «Про державний контроль у нафтогазовому секторі» й закріплення в ньому системи органів та їх повноважень.

На підставі аналізу особливостей повноважень органів державного контролю у нафтогазовому секторі України виокремлено дві групи контрольних повноважень: 1) за критерієм ініціативи проведення – імперативно-контрольні повноваження (контрольні повноваження державних органів, що передбачають проведення перевірок, ревізій, проводяться за ініціативою органу державного контролю та не залежить від бажання підконтрольних суб'єктів) та диспозитивно-контрольні (контрольні повноваження, здійснювані за ініціативою підконтрольного суб'єкта, з можливістю відмовитися від проведення без особливих наслідків для нього); 2) за критерієм спрямованості контролю – методично-контрольні (спрямовані на надання методичної допомоги з метою правильного й однакового тлумачення та застосування законодавства); карально-контрольні (мета контролю – притягнення винних до відповідальності); профілактично-контрольні (реалізуються в процесі узагальнення результатів перевірок, виявлення та вивчення причин конкретних недоліків і порушень, умов, що їх зумовили, розробки та приведення в життя попереджувальних заходів превентивного характеру, надання рекомендацій та обов'язкових вказівок).

У підрозділі 2.2 «Повноваження державних органів щодо протидії правопорушенням у нафтогазовому секторі України» аналізується система повноважень державних органів щодо протидії правопорушенням у нафтогазовому секторі та розглядаються причини їх виникнення.

Контрольні повноваження державних органів щодо протидії порушенням у нафтогазовому секторі спрямовано на попередження порушень, їх припинення, усунення причин і умов, які

сприяють вчиненню порушенням, та притягнення до адміністративної відповідальності. Протидія таким правопорушенням є комплексом правових та організаційних заходів, застосовуваних контролюючими і правоохоронними органами з метою недопущення вчинення противоправних діянь, а в разі вчинення – запобігання їх розвитку шляхом припинення, виявлення осіб, що їх вчинили, та притягнення їх до відповідальності. Вона виступає найбільш ефективним засобом скорочення кількості адміністративної деліктності.

До заходів адміністративного попередження у досліджуваній сфері належать: а) перевірка документів (дозволів, ліцензій, сертифікатів, висновків, лімітів, квот, погоджень, свідоцтв); б) огляд територій, приміщень, цехів, виробничих майданчиків, обладнання, установок, територій, які використовуються для провадження господарської діяльності; в) погодження завдань на проектування та проектних рішень на дослідно-промислові роботи тощо; г) комплексні обстеження; г) відвідування підприємств, установ, організацій; д) відбір проб, зразків продукції, призначення експертиз та інструментально-лабораторних вимірювань; є) одержання пояснень, довідок, документів та інших матеріалів з питань, що виникають під час здійснення державного контролю в установленому законодавством порядку та ін.

Заходами адміністративного припинення є: а) обмеження чи тимчасове зупинення діяльності підприємств і об'єктів незалежно від їх підпорядкування та форми власності, якщо їх експлуатація здійснюється з порушенням законодавства, вимог спеціальних дозволів, з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів фізичних та біологічних факторів і лімітів скидів забруднюючих речовин та ін.; б) опломбовування приміщень, устаткування, апаратуру підприємств, установ, організацій та об'єктів, стосовно яких було прийняте в установленому порядку рішення про обмеження чи тимчасове зупинення їх діяльності; в) видання приписів щодо усунення виявлених порушень вимог нормативно-правових актів; г) зупинення дії чи анулювання дії спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами; г) вилучення в установленому законодавством порядку наданої у користування ділянки нафтогазоносних надр; д) передача до прокуратури, органів досудового слідства, органів дізнання матеріалів про діяння, в яких вбачаються ознаки злочину та ін.

Досліджуючи причини виникнення правопорушень у нафтогазовому секторі, надано їх класифікацію за декількома критеріями: 1) за рівнем функціонування – загальні, причини окремих видів правопорушень у нафтогазовому секторі, причини конкретних правопорушень у нафтогазовому секторі; 2) за природою виникнення – суб'єктивні та об'єктивні; 3) за змістом – організаційно-управлінські, економічні, політичні, юридичні та соціальні.

У підрозділі 2.3 «Організаційно-правове забезпечення та координація діяльності державних органів при здійсненні контролю в нафтогазовому секторі України» сформульовано засади організаційно-правового забезпечення контролю в нафтогазовому секторі,

проведено розподілення повноважень щодо протидії правопорушенням між компетентними органами та відомствами з метою виключення дублювання цих функцій.

Формування системи організаційно-правового забезпечення контролю передбачає створення єдиного порядку проведення заходів з контролю, які б забезпечували координацію дій усіх контролюючих органів та реалізацію державної політики в нафтогазовому секторі.

Структура організаційно-правового забезпечення складається з таких елементів, як нормативно-правове забезпечення; інформаційне забезпечення; інституціональне забезпечення; кадрове забезпечення; фінансове та матеріально-технічне забезпечення.

Аналіз нормативно-правових актів, регламентуючих здійснення державного контролю у нафтогазовому секторі, порядок ведення справ, пов'язаних із адміністративними правопорушеннями й залученням до відповідальності винних осіб, виявив відсутність універсального документу, що пропонує норми процесуального характеру для всіх органів державного контролю у нафтогазовому секторі. Головним завданням інформаційного забезпечення є інформування учасників контрольної діяльності про стан підконтрольних об'єктів, їх функціонування та відповідність нормативно-правовим актам. Запропоновано створити єдину централізовану базу даних з метою організації обміну інформацією про діяльність нафтогазового сектору.

Система державного контролю злагоджено функціонує лише за наявності внутрішньої впорядкованості, узгодженості та відсутності суперечностей у діяльності органів державної влади, що мають спільну мету, але різні функції. Особливістю цієї системи має бути єдність, яка обов'язково передбачає наявність координації. Координація, перш за все, посилить профілактичну спрямованість державного контролю, та дозволить перейти від контролю, що носить каральний характер, за результатами якого застосовуються певні заходи впливу до правопорушників, до контролю, що спрямований на попередження вчинення цих правопорушень і відповідно нанесення шкоди інтересам держави.

Підрозділ 2.4 «Забезпечення законності та дисципліни у діяльності органів контролю за нафтогазовим сектором України» присвячено питанню забезпечення законності та дисципліни у діяльності органів контролю за нафтогазовим сектором України.

Особливий характер діяльності органів контролю нафтогазового сектору дозволяє виокремити два напрямки законності. Так, з однієї сторони працівники органів контролю повинні суворо дотримуватися вимог законодавства, а з іншої – вимагати від фізичних та юридичних осіб безумовного виконання законів та підзаконних нормативно-правових актів у сфері видобутку, переробки, зберігання, транспортування та реалізації нафти, газу та продуктів їх переробки.

Законність у діяльності органів контролю нафтогазового сектору виявляється у верховенстві законів України щодо інших нормативно-правових актів, що видаються контролюючими

органами; відкритості форм та методів реалізації контрольних повноважень, можливості оскарження їх дій; невідворотності юридичної відповідальності за невиконання чи неналежне виконання вимог закону кожним працівником органів контролю; дотриманні суворої дисципліни серед працівників контролюючих органів.

Перспективним напрямком забезпечення законності і дисципліни у діяльності органів контролю в нафтогазовому секторі є розвиток громадського контролю, що здійснюється як з боку різних громадських формувань (профспілок, трудових колективів, партій, фондів, інших утворень), так і з боку окремих громадян.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичні узагальнення і вирішення наукового завдання, що полягало у з'ясуванні та окресленні особливостей державного контролю в нафтогазовому секторі України в сучасних умовах, завдяки чому визначаються напрями та перспективи вдосконалення адміністративного та кримінального законодавства в цій сфері. Результати дисертації можна сформулювати у формі таких узагальнених висновків.

1. Під нафтогазовим сектором України слід розуміти частину економіки, що охоплює всіх користувачів нафти, газу і продуктів їх переробки, незалежно від форми власності та організаційно-правової моделі, які здійснюють пошук, розвідку, видобування, зберігання, транспортування, переробку, реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки.

2. Особливості державного контролю в нафтогазовому секторі України як різновиду державного контролю полягають у різновекторності напрямків його здійснення, що зумовлено різноманітністю сфер діяльності з видобування, транспортування, зберігання, реалізації нафтогазової продукції. Він поєднує ознаки як загальні, так і специфічні.

3. Предметом державного контролю в нафтогазовому секторі є правовідносини, що виникають між суб'єктом та об'єктом контролю з приводу: користування нафтогазоносними надрами (геологічного вивчення, дослідно-промислової розробки родовищ, видобування й зберігання нафти і газу); будівництва та експлуатації підземних споруд, підземних сховищ нафти та газу, споруд для захоронення відходів виробництва нафтогазової галузі; транспортування нафти й газу; постачання природного газу безпосередньо споживачам; розподілу природного газу; переробки нафти і газового конденсату та виробництва нафтопродуктів; реалізації нафти, газу та продуктів їх переробки тощо.

4. Об'єктом державного контролю в нафтогазовому секторі є фізичні особи – споживачі та юридичні особи – суб'єкти господарювання, господарська діяльність яких пов'язана з пошуком, розвідкою, видобуванням, зберіганням, транспортуванням, реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, а саме: нафто- й газовидобувні підприємства, нафто- й газозберігаючі підприємства,

нафто- й газотранспортні підприємства, нафто- й газопостачальні, нафто- й газорозподільні підприємства, нафто-й нафтопереробні підприємства, та ін.

5. Суб'єктами державного контролю в нафтогазовому секторі є відповідні контролюючі органи, відомчі і спеціалізовані (фахової спрямованості), на які покладений обов'язок здійснювати контрольні дії щодо об'єкта та предмета контролю у державному управлінні.

6. Державний контроль в нафтогазовому секторі України – це об'єктивно зумовлена діяльність уповноважених на те державних контролюючих органів, їх посадових осіб, сутність якої полягає в оперативному втручанні у діяльність суб'єктів господарювання, які здійснюють пошук, розвідку, видобування, зберігання, транспортування, переробку, реалізацію нафти, газу, продуктів їх переробки за для у перевірки, аналізу, спостереження за їх функціонуванням, отримання об'єктивної та достовірної інформації про стан законності та дисципліни на них, про причини та умови, що сприяли порушенням правових норм, приписів, стандартів, та для застосування, у разі потреби, заходів примусу до осіб, винних у порушенні чинного законодавства, поновлення законності і дисципліни на підконтрольних об'єктах нафтогазового сектору України.

7. Уявляється доцільним прийняти Закон України «Про державний контроль у нафтогазовому секторі», який визначив би правові, економічні та соціальні основи організації здійснення державного контролю за користуванням нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням, переробкою та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки. В Законі слід передбачити: загальні положення, які стосуватимуться мети та сфери дії цього нормативного акта; основні засади державного контролю у нафтогазовому секторі; принципи здійснення державного контролю у нафтогазовому секторі; органи, які здійснюють державний контроль у нафтогазовому секторі та їх повноваження; фінансування та матеріально-технічне забезпечення спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері державного контролю у нафтогазовому секторі; відповідальність за порушення вимог даного закону; прикінцеві положення.

8. Принципи державного контролю в нафтогазовому секторі слід розглядати як керівні засади, які визначені законами, підзаконними нормативними актами, дотримання яких є обов'язковими в процесі здійснення контрольної діяльності державних органів у зазначеній сфері економіки держави та спрямовані на удосконалення й ефективність такої діяльності.

9. Державний контроль у нафтогазовому секторі здійснюється на засадах: а) законності; б) об'єктивності; в) неупередженості; г) незалежності; г) компетентності; д) плановості; е) системності; є) гласності; ж) офіційності; з) допомоги підконтрольній структурі у виправленні помилок; и) спеціалізації; і) науковості; і) повноти; й) оперативності; к) систематичності; л) комплексності; м) концентрації; н) політичної неупередженості; о) відповідності заходів впливу, що застосовуються до порушників, вчиненим правопорушенням; п) відповідальності

контролюючого органу перед державою і підконтрольною структурою за об'єктивність контролю.

10. Окрім загальних принципів, державного контролю в нафтогазовому секторі притаманні такі спеціальні принципи як: принцип раціонального використання нафтогазоносних надр; принцип пріоритету вимог економічної безпеки у використанні нафтогазоносних надр над економічними інтересами; принцип повного відшкодування шкоди заподіяної довкіллю внаслідок порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовому секторі.

11. Методом державного контролю в нафтогазовому секторі є тактичні прийоми, способи здійснення органами державної влади, посадовими особами повноважень, що охоплюються їх контрольними функціями з метою необхідного впливу на підконтрольний об'єкт.

12. Серед методів державного контролю в нафтогазовому секторі можна виділити загальні (метод переконання, примусу, адміністративного та економічного впливу, інформаційно-аналітичний та експертно-аналітичний метод, метод прогнозування) та спеціальні (моніторинг, метод видання наказів, розпоряджень, доручень, розгляд документації, метод впровадження досягнень науки та вітчизняного і зарубіжного досвіду).

13. Форму державного контролю у сфері нафтогазового сектору слід визначити як зовнішній прояв змісту контрольної діяльності органів державної влади в їх конкретних діях, обумовлених повноваженнями, які встановлені Конституцією України, законами, що визначають порядок контрольної діяльності та її юридичні наслідки. Формами державного контролю в нафтогазовому секторі є перевірка, інспектування, ревізія, спостереження, експертиза, ліцензування.

14. Органи державного контролю в нафтогазовому секторі можна поділити на: 1) органи загального контролю – всі державні органи, які здійснюють контроль як загальну функцію управління в межах своєї основної діяльності (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України); 2) органи спеціального контролю – органи, для яких контроль займає основне місце в їх діяльності (Міненерговугілля України, Мінприроди України, НКРЕ, Держгірпромнагляд України, Держгеонадра України, Держспоживінспекція України, Держекоінспекція України, Держенергоефективності України та ін.).

15. Залежно від безпосереднього об'єкта посягання правопорушення, що виникають у нафтогазовому секторі доцільно поділити на: 1) правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища; 2) правопорушення у сфері експлуатації родовищ нафти і газу; 3) правопорушення у сфері експлуатації трубопроводів; 4) правопорушення у сфері використання нафти, газу та продуктів їх переробки; 5) правопорушення у галузі охорони праці на підприємствах нафтогазового сектору.

16. Причини правопорушень, що виникають у нафтогазовому секторі можна визначити як сукупність явищ об'єктивного та суб'єктивного характеру, в результаті взаємодії яких створюється комплекс соціально негативних якостей, які суперечать чинному законодавству та

посягають на нормальне функціонування нафтогазового сектору як системи.

17. Причини виникнення правопорушень у нафтогазовому секторі можна класифікувати за декількома критеріями: 1) за рівнем функціонування розрізняють: причини правопорушень у нафтогазовому секторі загальні, причини окремих видів правопорушень у нафтогазовому секторі, причини конкретних правопорушень у нафтогазовому секторі; 2) за природою виникнення: суб'єктивні та об'єктивні; 3) за змістом: організаційно-управлінські, економічні, політичні, юридичні, соціальні.

18. Протидія правопорушенням у нафтогазовому секторі – це комплекс правових та організаційних заходів, які застосовуються контролюючими і правоохоронними органами з метою недопущення вчинення противоправних діянь, а у разі якщо вони вчиняються, то запобігання їх розвитку шляхом припинення, а також виявлення осіб, що їх вчинили і притягнення їх до відповідальності.

19. Організаційно-правове забезпечення контролю у нафтогазовому секторі України варто розглядати як систему, що складається з організаційної структури державного контролю та нормативно-правової бази.

20. Структура організаційно-правового забезпечення державного контролю в нафтогазовому секторі складається з: нормативно-правового, інформаційного, інституційного, кадрового, фінансового та матеріально-технічного забезпечення.

21. Враховуючи те, що Кримінальний кодекс України не передбачає відповідальності за факти самовільного викрадення нафти, природного газу та продуктів їх переробки шляхом пошкодження приладів обліку вважаємо за доречне статтю 188-1 КК України викласти в наступній редакції: «Викрадення нафти, природного газу, продуктів їх переробки, електричної або теплової енергії шляхом їх самовільного використання без приладів обліку (якщо використання приладів обліку обов'язкове) або внаслідок умисного пошкодження приладів обліку чи у будь-який інший спосіб, якщо такими діями завдано значної шкоди, карається штрафом від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років».

22. З метою оперативного виявлення порушень, які стосуються викрадення і самовільного використання нафти, газу та продуктів їх переробки, шляхом пошкодження приладів обліку чи будь-який інший спосіб, невідворотності відповідальності за вчинені порушення та покращення дисципліни використання природних ресурсів, уявляється доцільним внести зміни до чинного законодавства у сфері адміністративної відповідальності. Статтю 103-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення викласти у такій редакції: «Самовільне використання з корисливою метою електричної та теплової енергії без приладів обліку (якщо використання приладів обліку обов'язкове) або внаслідок умисного пошкодження приладів обліку чи у будь-

який інший спосіб, а так само інші порушення правил користування електричною або тепловою енергією, а також самовільне використання з корисливою метою нафти, газу, продуктів їх переробки без приладів обліку або внаслідок умисного пошкодження приладів обліку, порушення правил користування газом у побуті, що не завдало значної шкоди, - тягнуть за собою попередження або накладення штрафу на громадян від одного до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і попередження або накладення штрафу на посадових осіб – від трьох до восьми неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

23. Пошкодження об'єктів нафтогазової галузі може призвести до небезпечних наслідків для екологічної ситуації, здоров'я людей тощо, законодавцеві необхідно розробити Правила охорони об'єктів нафтогазової галузі України. Разом з тим, внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення статтю 138-1, в якій передбачити адміністративну відповідальність за порушення правил охорони об'єктів нафтогазової галузі.

24. Уявляється доцільним статтю 93 КУпАП доповнити другою частиною: «Порушення встановлених в нафтогазовій галузі норм безпеки, що створює загрозу безпечній життєдіяльності населення та експлуатаційного персоналу об'єктів нафтогазової галузі, але не спричиняє тяжких наслідків, – тягне за собою накладення штрафу на працівників від чотирьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, – від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

25. Координацію діяльності державних органів при здійсненні контролю в нафтогазовому секторі можна визначити як встановлення єдності та узгодженості дій контролюючих органів, що передбачає розробку спільних планів їх діяльності, спрямованих на об'єднання зусиль й їх зосередження на пріоритетних напрямках контролю, скорочення кількості контрольних заходів, недопущення дублювання контрольних повноважень, з метою досягнення ефективності, дієвості, результативності контрольних дій, забезпечення правильності вибору форм і методів контролю.

26. Уявляється доцільним розробити та затвердити окремий «Порядок здійснення координації контрольної діяльності органів виконавчої влади з правоохоронними органами у нафтогазовому секторі України», яким визначити основні напрями координації діяльності правоохоронних органів з органами виконавчої влади, що здійснюють різні види контролю у нафтогазовому секторі, принципи, форми, мету координації діяльності, особливості та підстави щодо взаємозаміни одних контролюючих органів іншими на випадок необхідності, узгодження їх інтересів, усунення дублювання.

27. Особливий характер діяльності органів контролю нафтогазового сектору дозволяє виокремити два напрями забезпечення законності у цій сфері: з однієї сторони працівники органів контролю повинні суворо дотримуватися вимог законодавства, а з іншої – вимагати від

фізичних та юридичних осіб безумовного виконання законів та підзаконних нормативно-правових актів у сфері видобутку, переробки, зберігання, транспортування та реалізації нафти, газу та продуктів їх переробки, контролювати дотримання ними вимог нормативних актів.

28. Законність та дисципліну в нафтогазовому секторі можна визначити як правовий режим, який знаходить своє відображення у чинному законодавстві України, є наслідком застосування відповідних правових форм та методів державного контролю, й проявляється у дотриманні правових норм органами державної влади, фізичними та юридичними особами при видобуванні, зберіганні, транспортуванні, переробці та реалізації нафти, газу та продуктів їх переробки.

29. Нагляд за законністю та дисципліною в у нафтогазовому секторі слід розглядати як діяльність органів прокуратури із запобігання вчиненню протиправних дій учасниками відносин у нафтогазовому секторі, а також прийняттю органами контролю рішень, які не відповідають чинному законодавству при здійсненні ними покладених на них обов'язків.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бакай Д. О. Державний контроль за діяльністю нафтогазового комплексу України: поняття та головні напрямки / Д. О. Бакай // Проблеми законності : Респ. міжвідом. наук. зб. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2008. – Вип. 98. – С. 225–230.

2. Бакай Д. О. Правове регулювання відносин у нафтогазовому комплексі: сучасний стан, проблеми вдосконалення / Д. О. Бакай // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 8 (164). – С. 66–68.

3. Бакай Д. А. Система органів исполнительної влади, уповноважених здійснювати державний контроль в нафтогазовому секторі України / Д. А. Бакай // Журнал науч. публикаций аспирантов и докторантов. – Курск, 2013. – № 10 (88). – С. 55–60.

4. Бакай Д. О. Організаційно-правове забезпечення координації діяльності державних органів при здійсненні контролю в нафтогазовому секторі України / Д. О. Бакай [електронний ресурс] // Юридичний науковий електронний журнал : електронне наукове видання. – Запоріжжя : ЗНУ, 2014. - № 4. – С. 132–134. – Режим доступу : http://lsey.org.ua/4_2014/33.pdf.

5. Бакай Д. О. Щодо форм державного контролю у нафтогазовому секторі України / Д. О. Бакай // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. – Маріуполь, 2014. – Вип. 7. – С. 54–61.

6. Бакай Д. О. Щодо негативного впливу об'єктів нафтогазового сектору на навколишнє природне середовище / Д. О. Бакай // Сучасні тенденції розвитку національного законодавства України : зб. матеріалів наук.-практичн. конф., присвяченої 10-річчю юридичного факультету, м. Київ, 19-20 травня 2011 р. – К. : Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, 2011. – С. 437–439.

7. Бакай Д. О. Щодо співвідношення понять контролю та нагляду у сфері нафтогазового сектору / Д. О. Бакай // Аспект : научн. журн. – 2013. – № 16. – Т. 2 : Наука и образование: история, тенденции, перспективы : материалы 7-й Междунар. научн.-практ. конф., г. Донецк, 15-17 сент. 2013 г. – С. 70–75.

АНОТАЦІЯ

Бакай Д. О. Державний контроль у нафтогазовому секторі України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2015.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню особливостей суспільних відносин, що виникають у нафтогазовому секторі та є об'єктом державного контролю. На підставі загальнотеоретичних положень про державний контроль, аналізу нафтогазового сектору як об'єкта державного контролю надано дефініцію «державний контроль в нафтогазовому секторі України».

З'ясовано принципи, форми та методи контролю в нафтогазовому секторі; проаналізовано сутність та особливості повноважень органів контролю в нафтогазовому секторі.

Визначено причини виникнення порушень у нафтогазовому секторі; виокремлено контрольні повноваження державних органів щодо протидії порушенням у нафтогазовому секторі.

Сформульовано основні напрями координації діяльності державних органів при здійсненні контролю в нафтогазовому секторі.

Ключові слова: нафтогазовий сектор, державний контроль, принципи, форми, методи контролю в нафтогазовому секторі, контрольні повноваження державних органів, забезпечення законності, взаємодія, координація.

АННОТАЦИЯ

Бакай Д. А. Государственный контроль в нефтегазовом секторе Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины, Харьков, 2015.

Диссертация является первым в отечественной юридической науке комплексным исследованием вопросов государственного контроля в нефтегазовом секторе, на основании которого обоснованы новые научные положения и предложения по совершенствованию

законодательства в рассматриваемой сфере общественных отношений. В результате проведенного исследования сформулирован ряд новых научных положений и выводов. В частности, в работе впервые обосновано разграничение понятий нефтегазовая отрасль, нефтегазовый комплекс и нефтегазовый сектор, определены особенности государственного контроля в нефтегазовом секторе Украины как разновидности государственного контроля, сочетающего как признаки общие, так и специфические.

На основании общетеоретических положений о государственном контроле государственный контроль в нефтегазовом секторе Украины предложено рассматривать как объективно обусловленную деятельность уполномоченных на то государственных органов и их должностных лиц, которая заключается в наблюдении, анализе, проверке объектов контроля, осуществляющих поиск, разведку, добычу, хранение, транспортировку, переработку, реализацию нефти, газа и продуктов их переработки, и направленная на предотвращение, выявление и пресечение действий, противоречащих установленным государством нормам, предписаниям и стандартам функционирования нефтегазового сектора Украины.

Усовершенствована классификация правонарушений, возникающих в нефтегазовом секторе в зависимости от объекта посягательства. Особое внимание уделено причинам правонарушений, возникающих в сфере нефтегазового сектора, под которыми следует понимать совокупность явлений объективного и субъективного характера, в результате взаимодействия которых создается комплекс социально негативных действий, посягающих на нормальное функционирование нефтегазового сектора Украины.

Дальнейшее развитие в работе получила классификация принципов государственного контроля в сфере нефтегазового сектора, к которым относятся законность, объективность, беспристрастность, независимость, компетентность, плановость, системность, гласность, официальность, помощь подконтрольной структуре в исправлении ошибок, политическая беспристрастность и др.

Обоснована целесообразность разработки Правил охраны объектов нефтегазовой отрасли Украины и внесения изменений в Кодекс Украины об административных правонарушениях.

Ключевые слова: нефтегазовый сектор; государственный контроль; принципы, формы, методы контроля в нефтегазовом секторе; контрольные полномочия государственных органов; обеспечение законности; взаимодействие; координация.

SUMMARY

Bakay D. O. State control in oil and gas sector of Ukraine. – On the right for a manuscript.

Dissertation for obtaining a scientific degree of the Candidate of Legal Sciences, on specialty 12.00.07 – Administrative Law and Procedure; Financial Law; Information Law. – Yaroslav the Wise

National Law University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2015.

Dissertation is sanctified to the investigation of features of social relations that arise in the oil and gas sector and is the subject to state control. On the basis of general provisions on state control, analysis of the oil and gas sector as an object of state control is a definition of "state control in the oil and gas sector of Ukraine".

Found out the principles, forms and methods of control in the oil and gas sector; the essence and characteristics of the powers of control in the oil and gas sector.

Defined causes disturbances in the oil and gas sector; singled supervisory powers of public authorities to combat violations in the oil and gas sector.

The basic directions of coordination among government bodies in the exercise of control in the oil and gas sector.

Keywords: oil and gas sector; government control; principles, forms and methods of control in the oil and gas sector; supervisory powers of state bodies; ensuring of the rule of law; cooperation; coordination.

Відповідальний за випуск
канд. юрид. наук, доцент Бойко І. В.

Підп. до друку 05.05.2015 р. Формат 60х90 1/16.

Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 0,7. Обл.-вид. арк. 0,9.

Тираж 100 прим. Зам. № 1211

Друкарня
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77